

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy **361.1**

Hely

Idő **"1927"**

Személy

Helvszám **333.32 "1927"**

Szerző:

Cím: *Ólakban és őskorra emlékeztető kalibákban sokszáz pesti ember lakik*

Forrás: *Friss Újság*

Bp
(Hely)

1927. 9. 25
(Idő)

—
(Köt. v. füz.) (Oldal)

Ólakban és őskorra emlékeztető kalibákban sokszáz pesti ember lakik

Budapest egyik legszörnyűbb nyomortanyája a Hungária-ut 86—88. számú Gáspár-féle telken „épült” — Viz, kanális, világítás nélkül, a szemét és trágyalé szomszédságában élnek a szegény emberek — A paloták szomszédságában, a Csengeri-ucca 41. sz. ház düledezik, romlik — de nincs gazda, aki emberibb hajlékot adna a lakók százainak

A *Friss Újság* számára írta: Stób Zoltán

Hidegen és hajnalok, hűvösek az esték és főződékek a nappalok, itt az ősz, állapotok meg szomorúan a szegény emberek. A tizedik ősz, a tizedik tél borzalmai fenyegetnek a nagy világégés óta. Minden tavasszal ezzel vigasztaltuk magunkat: *sebjai! majd jövőre másképpen lesz!* Megszünnék a szükséglakások, csak rossz emlék lesz a tömegszállás és kivesznek a nyomortanyák is! Ehelyett azonban már tizedszer ismétlődik meg a régi nóta. *Új szük-*

séglakások, új tömegszállások, új nyomortanyák nőnek ki a földből egészséges, szellős és tiszta kislakások helyett! A magánépítkezés nem emel kislakást, ahol a szegény ember emberséges hajlékot találna, viszont 3—4—5 szobás lakások tömegével állnak üresen! A nyomortanyák és tömeglakások közben gombamódrá szaporodnak, mert a liget padjai már-már elégtelen szállásnak mutatkoznak az üressebü ninestelenek számára is.

A legszörnyűbb nyomortanyák: Hungária-ut 76 és 78

A ligethez közel, a Hungária-ut 76. és 78. sz. telkeken épült az utolsó évek legszörnyűbb nyomortanyája. A rossz emlékü Suhajda-telep valószínű kéjlak ezekhez az ólakhoz képest, ahol körülbelül 200 ember jut „fedél” alá. Először a 78. számú telepre megyünk. Az udvar egy óriási pocsolya, amiben szemét, moslék és hulladékok keverednek orrfacsaró büzt árasztva.

— Ha eső van, az egész udvar víz alatt áll — mondja az egyik lakó. — A telek bérlője, Adametz István, most ásatott egy nagy gödröt az udvar közepére, hogy az esővíz belefolyjon, de ez nem segít semmit. Féltünk, hogy a gyerekek — van belőlük hála Istennek elég sok — belefulladnak a szemügödörbe.

Csatornáról, kanálisról, vízvezetékéről, de még kutról sincs szó.

A vizet a szomszéd házból hordják a lakók. Az udvar végében áll a nyitott illemhely. Mellőle

trágyadomb leve folydogál a „lakások” ajtójaig.

Ez az udvar. Nézzük a „lakásokat” — Ez a telket maguk a lakók építették

körül sárral tapasztott deszkafalu ólakkal. A fedőkátránypapírt kő- és téglanehezíték fogja a tetőhöz. A düledező, rozszant viskókban, amelyek még állatnak sem valók, emberek laknak. Nemesek családok, de albérlők tömegei lepik el ezt a szállást. Minden lakásban legalább 4—5 gyermek és 3—4 felnőtt. Egy „lakás” legfeljebb három méter. Be-nyitunk az egyik ilyen oduba.

Kulina Károlyné fogad.

— Mit fizetnek ezért az odúért?

— Mi építettük ezt, kérem. Csak a telekbéért fizetünk heti 2 pengő 30 fillért. Az ötméteres helyért, ott szemben, 5 pengőt fizetnek hetenként.

A lakás padlózatlan agyag, amit folyton elönt az udvar szennyvíze. A falakon penészgombák éktelenkednek, amik persze megeszik a butort.

Egy másik lakásban Horváth Antal cigányzenész lakik.

— Örülnék bizony nagyon, ha innen megszabadulhatnánk. De hiába kérvényezünk, nem kapunk lakást. A gyerekek sorra megbeteg-

szenek. A ganajlé esőben a lakásunkig duzzad. De még be is folyik.

Körénk gyűlnek a lakók:

— Borzasztóan félünk a téltől. Egy erősebb szél ledönti ezeket a vityillókat. A hidegben pedig megveszhet itt az ember. Elfagy a kezünk és a lábunk... Patkányokról, egerekről és bogarokról nem is beszélünk.

— Tisztifőorvos volt már itt?

— Nem. Még nem látta ezt a helyet. De úgy tudjuk, hogy kijön, mert azért takarítja most az udvart a telek bérloje.

A háromfalu lakóház

A Hungária-körút 76. sz. teleknek kerítése sincs. Itt még rosszabbak az állapotok, mint a szomszéd telepen. Az udvaron disznók, lovak, csirkék és gyerekek. Itt még kisebb, és ha lehet, még nyomoruságosabb vaskók adnak szállást tizenöt családnak. Az udvaron *egy méter magas, zárt, ablak nélküli* kamrában

egy tüdőbeteg fiatalember hal-doklik.

Siffer Ferenc kertészeti munkás fia, azért fekszik itt, mert öreg szülei-

nek kamráját minden pillanatban az *összedülés veszélye fenyegeti.*

Az udvar közepén áll *egy sárral tapasztott háromfalu vaskó*, a legkülönösebb, amit látni lehet. *Gáspár Jánosné*, a bódé „építője” *félbehagyta az építkezést*, mert elfogyott a deszkája, így a vaskónak csak három fala készült el, *a negyedik nyitva áll.* Padlóról nem is beszélünk, két ágy áll belül a vaskóban. Az egyik ágyban két albérlő horkol. Előttük a *vas tüzhely*, amelyet rőzsével fűt a szegény asszony, így bőven okádja a füstöt.

— Elfogyott a pénzem a negyedik falra — mondja az asszony. — Majd ha lesz, tovább építem.

A bódé előtt trágyadomb. Néhány lépéssel tovább egy árnyékszék, amire senki sem mer járni. A deszkák korhadtak és beszakadásal fenyegetnek. Különb is, mert nincs csatornázza az udvar, a szenny állandóan kijön az árnyékszékből.

Van még egy sereg egészségtelen ilyen szűnőlnak sem nevezhető hajlék itt, amit a tisztifőorvos még nem látott. Ezeknek a lakóknak kell sürgősen a kislakás, nem a város-szépészeti okokból kilakoltatott tabánaknak! A dologhoz tartozik, hogy mindkét telek *Gáspár Fülöp* fűrésztelép tulajdona.

Csengeri-ucca 41., amelynek nincs tulajdonosa

Szinte hihetetlen. Az *Andrássy-utchoz* közel, a *Csengeri-ucca 41. sz.* háromemeletes ház, közel a kerületi előjárósághoz elképzelhetetlen viszonyok között *16 év óta többször közveszélyesnek nyilvánítottak.* Ennek ellenére az omladozó, romló házban 198 ember él, várja a holnapot, amely segítséget hoz és várlata leomlott. A régi kapualj piszemberibb formát adjon a háznak, aki megerősíti a dűledező falakat és betapasztja az omladozó máltert.

A valamikor gyönyörű ház olyan, mint egy elátkozott, istenhátamögötti kastély, amelyet megégett az idő. Ablakramák kihullottak, vakolata leomlott. A régi kapualj piszmos, kövezet nélküli. A ház belső részéből laza kövek állnak ki és állandóan veszélyel fenyegetik a nagyszámú gyereksereget.

A házfelügyelő nem óhajt felvilágosítást adni. Lehet, hogy nem is tud. Szerinte a *háziur ismeretlen.* A beszedett házbért az előjáróságra viszi, amely úgy látszik, csak a *házbér beszedésével törődik.* Pedig arra is kellene gondolnia, hogy az életveszélyes házat, amelyben jobbára szegény munkásemberek laknak, *valahogy kijavítsák.*

34 egyszobás konyhás lakás van itt. Az a meglepő, hogy a szegény

munkásemberek rendszeretete ezekben a *sötét, dohos, levegőtlen, kiccsi lakásnak nevezett odúkban csodát művelt.* Amilyen rongyos kívül az épület, *olyan rendesek a lakások belül.* Pedig itt is van jócskán tömeglakás, sok az ágyrajáró.

34 lakásban 198 ember lakik.

Szűk, sötét, egy lépés széles lépcső kanyarodik felfelé. A *lépcsőház összcsemplással* fenyeget, azért

favázzal ducolták alá.

A lépcsőház bármely pillanatban összeomolhat. Ezen a *lépcsőkön 70 gyermek futkározik.* Ha a lakókkal beszélgetünk, azt kell hiinni: örülnek annak, hogy itt lakhatnak.

— Hol kapunk mi más lakást? — mondják — és belnyugosznak abba, hogy itt állandó életveszélyben tengessék életüket.

Egy háromfalu „lakóház”. Előlről semmi sem védi a lakót

Düledező ólak a Hungária-uti nyomortelepen

A tiszti főorvost is felkeressük.
— Mit csináljak? — mondja. Megmutatja a ház „indexet”. Egy kartonlapon a következőket olvasom:
— A ház egészségtelen, közveszélyes és lakásra alkalmatlan!
Ezt a bizonyítványt 1911 óta négy ízben állították ki.

Egy kis csokor ez Budapest nyomortanyáinak pokolkertjéből.